

ODLOČBA SVETA**z dne 19. decembra 2006****o posebnem programu "Zmogljivosti"
za izvajanje Sedmega okvirnega programa
Evropske skupnosti za raziskave, tehnološki razvoj
in predstavitvene dejavnosti (2007–2013)**

(Besedilo velja za EGP)

(2006/974/ES)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 166(4) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta¹,ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora²,

¹ Mnenje z dne 30. novembra 2006 (še ni bilo objavljeno v Uradnem listu).
² UL C 185, 8.8. 2006, str. 10.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) V skladu s členom 166(3) Pogodbe se Sklep št. 967/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o Sedmem okvirnem programu Evropske skupnosti za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti (2007–2013)¹ (v nadaljnjem besedilu "okvirni program") izvaja s posebnimi programi, v katerih so določena podrobna pravila za njihovo izvajanje in trajanje ter predvidena potrebna sredstva.
- (2) Okvirni program je sestavljen iz štirih vrst dejavnosti: nadnacionalno sodelovanje pri politično opredeljenih temah ("Sodelovanje"), raziskave, ki jih izvajajo raziskovalci na pobudo raziskovalne skupnosti ("Zamisli"), podpora usposabljanju in poklicnemu razvoju raziskovalcev ("Ljudje") in podpora raziskovalnim zmogljivostim ("Zmogljivosti"). Ta posebni program se nanaša na dejavnosti, ki naj se izvajajo s posrednimi ukrepi v okviru programa "Zmogljivosti".
- (3) Za ta posebni program bi se morala uporabljati pravila okvirnega programa za udeležbo podjetij, raziskovalnih središč in univerz ter za razširjanje rezultatov raziskav (v nadaljnjem besedilu "pravila za udeležbo in razširjanje").

¹ UL L 391, 30.12.2006, str. 19.

-
- (4) Okvirni program bi moral dopolnjevati dejavnosti, ki se izvajajo v državah članicah ter tudi druge ukrepe Skupnosti, ki so nujno potrebni pri splošnih strateških prizadevanjih za uresničevanje lizbonskih ciljev, zlasti ukrepe na področju strukturnih skladov, kmetijstva, izobraževanja, usposabljanja, kulture, konkurenčnosti in inovacij, industrije, zdravja, varstva potrošnikov, zaposlovanja, energije, prometa in okolja.
 - (5) Inovacije in z MSP povezane dejavnosti, ki jih podpira ta okvirni program, bi morale dopolnjevati tiste dejavnosti, ki se izvajajo z okvirnim programom za konkurenčnost in inovacije; to bo prispevalo k zmanjšanju vrzeli med raziskavami in inovacijami ter spodbudilo vse oblike inovativnosti.
 - (6) Izvajanje tega posebnega programa lahko spodbudi uvedbo dopolnilnih programov, ki vključujejo udeležbo le nekaterih držav članic, udeležbo Skupnosti pri programih, ki jih izvaja več držav članic, ali ustanovitev skupnih podjetij ali drugih struktur v smislu členov 168, 169 in 171 Pogodbe.
 - (7) Ta posebni program bi moral Evropski investicijski banki (EIB) s prispevki pomagati pri ustanovitvi "Sklada za financiranje na osnovi delitve tveganja", da bi se izboljšal dostop do posojil EIB.

- (8) Skupnost je v skladu s členom 170 Pogodbe sklenila vrsto mednarodnih sporazumov na področju raziskav in treba bi si bilo prizadevati za krepitev mednarodnega sodelovanja na področju raziskav, da bi se Skupnost še bolj vključevala v svetovno raziskovalno skupnost. Zato naj v tem posebnem programu sodelujejo države, ki so v ta namen sklenile sporazume, na ravni projekta in na podlagi vzajemnih koristi pa naj v njem sodelujejo tudi subjekti iz tretjih držav in mednarodne organizacije za znanstveno sodelovanje.
- (9) Raziskovalne dejavnosti, ki se izvajajo znotraj tega programa, bi morale upoštevati temeljna etična načela, vključno s tistimi, ki so izražena v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah.
- (10) Izvajanje okvirnega programa bi moralo prispevati k spodbujanju trajnostnega razvoja.
- (11) Pomembno je zagotoviti dobro finančno upravljanje okvirnega programa, kar se da učinkovit in uporabnikom prijazen način za njegovo izvajanje ter obenem pravno varnost in dostopnost programa vsem udeležencem v skladu z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 z dne 25. junija 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti¹, in Uredbo Komisije (ES, Euratom) št. 2342/2002 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje finančne uredbe in vsemi prihodnjimi spremembami².

¹ UL L 248, 16.9.2002, str.1.

² UL L 357, 31.12.2002, str. 1. Uredba, kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES, Euratom) št. 1261/2005 (UL L 201, 2.8.2005, str. 3).

- (12) Sprejeti bi bilo treba tudi ustrezne ukrepe – sorazmerne s finančnimi interesi Evropskih skupnosti – za spremljanje učinkovitosti dodeljene finančne podpore in učinkovitosti uporabe teh sredstev, da bi se preprečile nepravilnosti in goljufije, storiti pa bi bilo treba tudi vse potrebno za povračilo izgubljenih, nepravilno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev v skladu z Uredbo Sveta (Euratom, ES) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti¹, Uredbo Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi², in Uredbo (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF)³.
- (13) Ukrepi, potrebni za izvajanje te odločbe, so v bistvu ukrepi upravljanja, in bi jih zato bilo treba sprejeti po upravljalnem postopku, določenim v členu 4 Sklepa Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil⁴. Po drugi strani pa raziskave, ki vključujejo uporabo človeških zarodkov in človeških izvornih celic, sprožajo posebna etična vprašanja, kakor je opisano v členu 4 te odločbe. Zato bi morali biti ukrepi za financiranje takih projektov sprejeti po regulativnem postopku iz člena 5 Sklepa 1999/468/ES.

¹ UL L 312, 23.12.1995, str. 1.

² UL L 292, 15.11.1996, str. 2.

³ UL L 136, 31.5.1999, str. 1.

⁴ UL L 184, 17.7.1999, str. 23. Sklep, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2006/512/ES (UL L 200, 22.7.2006, str. 11).

- (14) Posebni program "Zmogljivosti" bi moral imeti lastno proračunsko vrstico v splošnem proračunu Evropskih skupnosti.
- (15) Pri izvajanju tega programa je treba primerno pozornost posvetiti integraciji načela enakosti spolov ter med drugim tudi delovnim pogojem, preglednosti postopkov zaposlovanja in poklicnemu razvoju v zvezi z raziskovalci, zaposlenimi pri projektih in programih, ki se financirajo v okviru ukrepov tega programa, za katere nudi referenčni okvir Priporočilo Komisije z dne 11. marca 2005 o Evropski listini za raziskovalce ter o Kodeksu ravnanja pri zaposlovanju raziskovalcev, pri tem je treba upoštevati prostovoljno naravo obeh dokumentov –

SPREJEL NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Za obdobje od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2013 se sprejme posebni program "Zmogljivosti" za dejavnosti Skupnosti na področju raziskav in tehnološkega razvoja, vključno s predstavitvenimi dejavnostmi, v nadaljnjem besedilu "posebni program".

Člen 2

Posebni program podpira dejavnosti v okviru "Zmogljivosti", ki podpirajo ključne vidike naslednjih evropskih raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti:

- (a) raziskovalne infrastrukture;
- (b) raziskave v korist malim in srednje velikim podjetjem (MSP);
- (c) regije znanja;
- (d) raziskovalni potencial;
- (e) znanost v družbi;
- (f) podpora za skladen razvoj raziskovalnih politik;
- (g) mednarodno sodelovanje.

Izvajanje tega posebnega programa lahko spodbudi uvedbo dopolnilnih programov, ki vključujejo udeležbo le nekaterih držav članic, udeležbo Skupnosti pri programih, ki jih izvaja več držav članic, ali ustanovitev skupnih podjetij ali drugih struktur v smislu členov 168, 169 in 171 Pogodbe.

Cilji in splošne smernice navedenih dejavnosti so določeni v Prilogi I.

Člen 3

V skladu s Prilogo II okvirnega programa znaša znesek, potreben za izvajanje posebnega programa, 4 097 milijonov EUR, od katerih je manj kot 6 % namenjenih odhodkom za poslovanje Komisije. Okvirna razčlenitev tega zneska je navedena v Prilogi II.

Člen 4

1. Vse raziskovalne dejavnosti, ki se izvajajo v okviru posebnega programa, se izvedejo v skladu s temeljnimi etičnimi načeli.
2. Naslednja področja raziskovanja se ne financirajo v okviru tega programa:
 - raziskovalna dejavnost s ciljem kloniranja človeka za reproduktivne namene,
 - raziskovalna dejavnost z namenom spreminjanja genske dediščine človeka, pri kateri bi takšne spremembe postale dedne¹,
 - raziskovalne dejavnosti z namenom ustvarjanja človeških zarodkov izključno za raziskovalne namene ali za namen pridobivanja matičnih celic, vključno s prenosom jedra somatske celice.

¹ Financirajo se lahko raziskave v zvezi z zdravljenjem rakastih obolenj na spolnih žlezah.

3. Raziskave človeških izvornih celic, tako odraslih kot zarodkov, se lahko financirajo, odvisno od vsebine znanstvenega predloga in pravnega okvira zadevne države članice/zadevnih držav članic.

Vsaka vloga za odobritev financiranja raziskav človeških izvornih celic na ustrezen način vključuje podrobnosti o izdaji dovoljenj in o nadzornih ukrepih, ki jih bodo sprejeli pristojni organi držav članic, ter podrobnosti o podani(h) etični odobritvi/odobritvah.

Pri pridobivanju človeških izvornih celic veljajo za institucije, organizacije in raziskovalce stroga pravila glede izdaje dovoljenj in nadzora v skladu s pravnim okvirom zadevne države članice/zadevnih držav članic.

4. Pred drugo fazo tega programa (2010–2013) se ob upoštevanju najnovejših znanstvenih dognanj izvede pregled zgoraj navedenih področij raziskovanj.

Člen 5

1. Posebni program se izvaja s shemami financiranja, ki so določene v Prilogi III k okvirnemu programu.
2. V Prilogi III tega posebnega programa so določena pravila za dodeljevanje sredstev Evropski investicijski banki za ustanovitev Sklada za financiranje na osnovi delitve tveganja.

3. Priloga IV k temu posebnemu programu določa možno pobudo za skupno izvajanje nacionalnih raziskovalnih programov, ki bi lahko bili predmet ločene odločbe na podlagi člena 169 Pogodbe.
4. Za ta posebni program se uporabljajo pravila za udeležbo in razširjanje.

Člen 6

1. Komisija sestavi delovni program za izvedbo posebnega programa, v katerem podrobno navede cilje ter prednostne naloge na področju znanosti in tehnologije, določene v Prilogi I, shemo financiranja, ki se bo uporabila za temo, za katero se lahko predloži predloge, ter časovni raspored izvajanja.
2. Delovni program upošteva ustrezne raziskovalne dejavnosti, ki jih izvajajo države članice, pridružene države ter evropske in mednarodne organizacije, ter doseganje evropske dodane vrednosti kot tudi vpliv na konkurenčnost industrije in pomembnost za druge politike Skupnosti. Po potrebi se program posodablja.
3. Predlogi za posredne ukrepe v okviru shem financiranja se ocenjujejo in projekti izbirajo v skladu z načeli iz člena 15(1a) pravil za udeležbo in razširjanje.

4. V delovnem programu so lahko opredeljeni:
- (a) organizacije, ki prejemajo prispevke v obliki članarine;
 - (b) podporne ukrepe za dejavnosti nekaterih pravnih oseb.

Člen 7

1. Za izvedbo posebnega programa je odgovorna Komisija.
2. Upravljalni postopek iz člena 8(2) se uporablja za sprejetje naslednjih ukrepov:
 - (a) delovnega programa iz člena 6, vključno s shemami financiranja, ki se bodo uporabljale, vsebinami razpisov za zbiranje predlogov ter merili za ocenjevanje in izbor, ki se bodo uporabljala;
 - (b) vseh prilagoditev okvirne porazdelitve zneska v skladu s Prilogo II;
 - (c) odobritve financiranja dejavnosti iz točk (a)–(g) člena 2, pri čemer je ocenjeni znesek prispevka Skupnosti za ta program 0,6 milijona EUR ali več;
 - (d) določanje formalnih pogojev za ocene iz člena 7(2) in 7(3) okvirnega programa.

3. Regulativni postopek iz člena 8(3) se uporablja za odobritev financiranja dejavnosti, ki vključujejo uporabo človeških zarodkov in človeških izvornih celic.

Člen 8

1. Komisiji pomaga odbor.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 4 in 7 Sklepa 1999/468/ES.
3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 5 in 7 Sklepa 1999/468/ES.
4. Obdobje iz člena 4(3) in 5(6) Sklepa 1999/468/ES je dva meseca.
5. Komisija odbor redno obvešča o splošnem napredku izvajanja posebnega programa in mu pravočasno predloži podatke o vseh ukrepih RTR, ki se predlagajo ali financirajo v okviru tega programa, kot je določeno v Prilogi V.
6. Odbor sprejme svoj poslovnik.

Člen 9

Komisija v skladu s členom 7 okvirnega programa zagotovi neodvisno spremljanje, oceno in pregled izvajanja dejavnosti na področjih, zajetih v tem posebnem programu.

Člen 10

Ta odločba začne veljati tretji dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta odločba je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 19. decembra 2006

Za Svet

Predsednik

J. KORKEAOJA

PRILOGA I**ZNANSTVENI IN TEHNOLOŠKI CILJI,
SPLOŠNE SMERNICE ZA TEME IN DEJAVNOSTI****UVOD**

Ta posebni program bo pospešil raziskave in evropske inovacijske zmogljivosti ter zagotovil njihovo optimalno rabo. Ta cilj bo dosežen z naslednjimi ukrepi:

- zagotovitev optimalne uporabe in razvoja raziskovalnih infrastruktur;
- krepitev inovacijskih zmogljivosti MSP ter spodbujanje njihovih možnosti, da bi imeli od raziskav koristi;
- podpiranje razvoja regionalnih, v raziskave usmerjenih grozdov;
- sprostitev raziskovalnega potenciala v konvergenčnih in najbolj oddaljenih regijah EU;
- zблиževanje družbe in znanosti za usklajeno vključevanje znanosti in tehnologije v evropsko družbo;
- podpora za skladen razvoj raziskovalnih politik; in
- dejavnosti in ukrepi za podporo mednarodnemu sodelovanju.

Upoštevati bo treba načelo trajnostnega razvoja in enakosti spolov. Poleg tega bo po potrebi del dejavnosti v okviru tega posebnega programa predstavljalo upoštevanje etičnih, socialnih, pravnih in širših kulturnih vidikov raziskav, ki se bodo izvajale, in njihovih možnih uporab, kakor tudi družbeno-ekonomskih učinkov znanstvenega in tehnološkega razvoja ter predvidevanja.

V okviru tega posebnega programa se lahko sprejme ukrepe za usklajevanje programov, ki se ne izvajajo v Skupnosti, in sicer z uporabo sheme ERA-NET in sodelovanjem Skupnosti pri nacionalnih raziskovalnih programih, ki se izvajajo skupno (člen 169 Pogodbe), kot je opisano v posebnem programu "Sodelovanje".

Iskali so bodo sinergije in dopolnjevanja z drugimi politikami in programi Skupnosti, kot so regionalna in kohezijska politika Skupnosti, strukturni skladi, program za konkurenčnost in inovacije ter ustrezni programi na področju izobraževanja in usposabljanja¹.

¹ Komisija bo zaradi poenostavitve izvajanja programa v skladu z veljavnimi smernicami povrnila stroške za po enega predstavnika posamezne države članice, ki se bo udeležil sestanka programskega odbora, določenega v dnevnom redu; prav tako bo povrnila stroške enemu strokovnjaku/svetovalcu iz posamezne države članice za tiste točke dnevnega reda, za katere država članica zahteva posebno strokovno mnenje.

Etični vidiki

Med izvajanjem tega posebnega programa in raziskovalnih dejavnosti, ki iz njega izhajajo, je treba spoštovati temeljna etična načela. Sem med drugim sodijo načela iz Listine Evropske unije o temeljnih človekovih pravicah, vključno z naslednjimi: varstvo človekovega dostojanstva in življenja, varstvo osebnih podatkov in zasebnosti, kakor tudi živali in okolja v skladu s pravom Skupnosti in najnovejšimi različicami ustreznih mednarodnih konvencij, smernic in kodeksov ravnanja, npr. Helsinške deklaracije, Konvencije Sveta Evrope o človekovih pravicah in biomedicini, podpisane v Oviedu dne 4. aprila 1997, in njenih dodatnih protokolov, Konvencije ZN o otrokovih pravicah, Splošne deklaracije o človeškem genomu in človekovih pravicah, ki jo je sprejel Unesco, Konvencije ZN o biološkem in toksičnem orožju (BTWC), Mednarodne pogodbe o rastlinskih genskih virih za kmetijstvo in prehrano ter ustreznih resolucij Svetovne zdravstvene organizacije (WHO).

Prav tako se bodo upoštevala mnenja Evropske skupine svetovalcev glede etičnih posledic biotehnologije (1991–1997) in mnenja Evropske skupine za etiko v znanosti in novih tehnologijah (od 1998).

V skladu z načelom subsidiarnosti in zaradi raznolikosti v Evropi obstoječih pristopov morajo udeleženci v raziskovalnih projektih spoštovati trenutno zakonodajo, predpise ter etična merila v državah, kjer potekajo raziskave. V vsakem primeru se uporabljajo nacionalni predpisi in nobena raziskava, ki je prepovedana v kateri koli posamezni državi članici ali drugi državi, se ne bo podpirala s financiranjem Skupnosti, ki se bo izvajalo v tej državi članici ali državi.

Po potrebi morajo izvajalci raziskovalnih projektov pridobiti odobritev ustreznih nacionalnih ali lokalnih odborov za etiko še pred začetkom izvajanja dejavnosti RTR. Komisija bo sistematično izvedla tudi pregled izpolnjevanja etičnih meril pri predlogih, ki obravnavajo etično občutljiva vprašanja, ali kadar etični vidiki niso bili ustrezno obravnavani. V posebnih primerih se lahko pregled izpolnjevanja etičnih meril izvede med izvajanjem projekta.

Financiranje raziskovalnih dejavnosti, ki so prepovedane v vseh državah članicah, ne bo odobreno.

Protokol o zaščiti in dobrem počutju živali, ki je priložen Pogodbi, zahteva, da Skupnost pri oblikovanju in izvajanju svojih politik, vključno z raziskavami, v celoti upošteva zahteve po dobrem počutju živali. Direktiva Sveta 86/609/EGS o varstvu živali, ki se uporabljajo za poskusne in druge znanstvene namene, zahteva, da morajo biti vsi poskusi načrtovani tako, da se izognemo povzročanju stisk in nepotrebnih bolečin ter trpljenja poskusnim živalim, z uporabo najmanjšega števila živali, uporabo živali z najnižjo mero nevrofiziološke občutljivosti ter povzročanjem najmanjše možne bolečine, trpljenja, stiske ali trajnih poškodb. Spreminjanje genske dediščine živali in kloniranje živali je dovoljeno zgolj v primerih, ko so cilji etično utemeljeni, pogoji zagotavljajo dobro počutje živali in se spoštujejo načela biološke raznolikosti.

Med izvajanjem tega programa bo Komisija redno spremljala najnovejša znanstvena dognanja ter nacionalne in mednarodne predpise, tako da bo lahko upoštevala kakršen koli razvoj dogodkov.

Raziskovanje etičnih vprašanj, povezanih z znanstvenim in tehnološkim razvojem, se bo izvajalo v delu tega posebnega programa z naslovom "Znanost v družbi".

1. RAZISKOVALNE INFRASTRUKTURE

Cilj

Bolj učinkovita izraba in razvoj najboljše raziskovalne infrastrukture, ki obstaja v Evropi, in pomoč pri oblikovanju nove raziskovalne infrastrukture vseevropskega interesa na vseh področjih znanosti in tehnologije, ki jo evropska znanstvena skupnost potrebuje za ohranitev vodilnega položaja pri napredku v raziskavah in ki zagotavlja pomoč industriji pri krepitvi temeljnih znanj ter znanj in izkušenj s področja tehnologije.

Pristop

Da bi Evropa postala najbolj konkurenčno in dinamično na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, mora nujno imeti sodobne in učinkovite raziskovalne infrastrukture, ki ji bodo omogočile prevzem vodilne vloge na znanstvenem in tehnološkem področju. Raziskovalne infrastrukture imajo ključno vlogo pri razvoju in razširjanju znanja in tehnologije ter pri njuni uporabi in izkoriščanju, s tem pa spodbujajo inovacije in prispevajo k razvoju Evropskega raziskovalnega prostora. Dostop do njih je na vseh področjih znanosti in tehnologije ter za oblikovanje z dokazi podprte politike vedno bolj nepogrešljiv. Številne raziskovalne infrastrukture so se razvile iz velikih infrastruktur, namenjenih skoraj izključno posebni stroki, v storitvene infrastrukture za širok spekter znanstvenih skupnosti. Informacijska in komunikacijska tehnologija omogočata najnovejše koncepte infrastrukture, ki vključujejo porazdeljene sisteme strojne opreme, programske opreme in vsebin, ki imajo kot shranjevalci znanja številnih različnih strok zelo obsežno kumulativno vrednost.

Predlagani ukrep bo zlasti prispeval k razvoju, izkoriščanju in ohranjanju znanja s spodbujanjem raziskovalnih infrastruktur, temelječih na k odličnosti usmerjenem pristopu "od spodaj navzgor" (bottom-up) in na ciljnem pristopu. Strateška posodobitev informacijskih in komunikacijskih e-infrastruktur in virtualnih infrastruktur prav tako veljata za gonilno silo pri spremembah v znanosti. Države članice bodo tudi v prihodnje imele osrednjo vlogo pri razvoju in financiranju infrastruktur.

Izraz "raziskovalne infrastrukture" v okvirnem programu Skupnosti za raziskave in tehnološki razvoj velja za objekte in naprave, vire ali storitve, ki jih raziskovalna skupnost potrebuje za vodenje raziskav na vseh znanstvenih in tehnoloških področjih. Ta opredelitev, vključno s tem povezanimi človeškimi viri, zajema:

- glavno opremo ali niz instrumentov, ki se uporabljajo v raziskovalne namene,
- na znanju temelječe vire, kot so zbirke, arhivi, strukturirani podatki ali sistemi v zvezi z upravljanjem s podatki, ki se uporabljajo na področju znanstvenih raziskav,
- zagotavljanje infrastruktur, temelječih na informacijski in komunikacijski tehnologiji, kot so GRID, računalniške, programske in komunikacijske infrastrukture,
- kakršna koli druga edinstvena sredstva, ki se uporabljajo na področju znanstvenih raziskav.

Samo raziskovalne infrastrukture ali mreže raziskovalnih infrastruktur, ki so v interesu evropske znanstvene skupnosti (univerze, javni sektor in podjetja), kar zadeva učinkovitost in dostop, lahko dobijo podporo. Te morajo bistveno prispevati k razvoju evropskih raziskovalnih zmogljivosti.

Kar zadeva tematske raziskovalne infrastrukture v okviru posebnega programa "Sodelovanje", bo splošna uskladitev zagotovljena s tem programom.

Dejavnosti

Dejavnosti bodo vključevale naslednje vrste ukrepov:

- optimizacijo uporabe obstoječih raziskovalnih infrastruktur in izboljšanje njihove učinkovitosti,
- pospeševanje razvoja novih raziskovalnih infrastruktur (ali poglobljena posodobitev že obstoječih) vseevropskega interesa, predvsem na temelju dela Evropskega strateškega foruma za raziskovalno infrastrukturo (ESFRI),
- podporne ukrepe, vključno s podporo nastajajočim potrebam.

1.1. Obstoječe raziskovalne infrastrukture

Cilj ukrepov v zvezi z raziskovalnimi infrastrukturami bo krepitev evropskih zmogljivosti in učinkovitosti posebnih raziskovalnih infrastruktur ter povečanje udeležbe skupnosti uporabnikov v zvezi z možnostmi, ki jih ponujajo raziskovalne infrastrukture, in njihovimi zavezami k naložbam v vrhunske raziskave. Dejavnosti bodo vključevale podporo optimizaciji evropskih raziskovalnih infrastruktur z "integracijo" zmogljivosti in prizadevanj, kar bo omogočilo najučinkovitejšo uporabo objektov in naprav, virov in storitev na vseh področjih znanosti in tehnologije ter olajšalo "nacionalni dostop" do obstoječih infrastruktur.

1.1.1. Povezovalne dejavnosti

Raziskovalne infrastrukture svetovnega merila potrebujejo obsežne in dolgoročne naložbe v vire (človeške in finančne). Uporabljati in izkoriščati bi jih moralo čim večje število znanstvenikov in industrijskih uporabnikov evropskega merila. Poleg tega je treba nenehno spodbujati in izboljševati optimizacijo in krepitev zmogljivosti raziskovalnih infrastruktur ter učinkovitosti na ravni Skupnosti kot odziv na nastajajoče in rastoče znanstvene potrebe. To se lahko lažje doseže tako, da se na usklajen način spodbuja njihovo uporabo in razvoj, vključno s posodobitvami.

Skupnost mora prispevati k temu cilju s spodbujanjem povezovalnih dejavnosti. V okviru teh bo evropskim raziskovalcem, tudi tistim iz industrijskih panog, vključno z raziskovalci iz MSP ter obrobnih in najbolj oddaljenih regij, omogočen dostop do najboljših raziskovalnih infrastruktur za izvajanje raziskav, in sicer s podporo celovitemu zagotavljanju storitev, povezanih z infrastrukturo, raziskovalni skupnosti na evropski, po potrebi pa tudi mednarodni ravni. Povezovalne dejavnosti se morajo prav tako osredotočiti na boljše strukturiranje delovanja evropskih raziskovalnih infrastruktur ter spodbujanje njihovega skupnega razvoja glede zmogljivosti in učinkovitosti.

Povezovalne dejavnosti za obstoječe raziskovalne infrastrukture se bodo izvajale:

- z razpisi "od spodaj navzgor" ("bottom-up") za spodbujanje vzajemnega usklajevanja in združevanja virov med upravljavci infrastruktur s ciljem spodbujanja kulture medsebojnega sodelovanja; takšne dejavnosti bi se morale prav tako osredotočiti na boljše strukturiranje delovanja evropskih raziskovalnih infrastruktur in na zagotavljanje dostopa do njih potencialnim uporabnikom, spodbujanje njihovega skupnega razvoja glede zmogljivosti in učinkovitosti ter spodbujanje njihove skladne in meddisciplinarne uporabe;
- z ozko tematsko usmerjenimi razpisi ("targeted calls") v primeru, ko bodo takšni usmerjeni ukrepi dolgoročno v korist podpora morebitnih pomembnih raziskovalnih infrastruktur in pospeševanju njihove vzpostavitve na ravni Skupnosti; izvajali se bodo v tesnem sodelovanju z dejavnostmi, ki se bodo odvijale na tematskih področjih, s ciljem, da bodo vsi ukrepi, sprejeti na evropski ravni v okviru Skupnosti, ustrezali potrebam raziskovalnih infrastruktur na njihovem področju; tu se že lahko opredelijo področja¹, na katerih je potrebna boljša uporaba in krepitev obstoječih evropskih infrastruktur, da bi se pokrile dolgoročne strateške potrebe zainteresiranih strani (univerze, javni sektor in podjetja) in družbe na splošno; ta področja so npr. znanosti o življenju in njihove uporabe, informacijske in komunikacijske tehnologije, razvoj industrijskega raziskovanja, vključno z meroslovjem, podpora trajnostnemu razvoju, zlasti na področju okolja, ter družbene in humanistične znanosti.

¹ Opredeljeno tudi s strani ESFRI.

1.1.2. E-infrastrukture, ki temeljijo na IKT:

Razširjanje e-infrastruktur raziskovalnim skupnostim zagotavlja osnovne storitve, ki temeljijo na zapletenih postopkih, zasnovanih tako, da virtualnim skupnostim omogočajo porazdeljene vire, temelječe na IKT (računalništvo, povezljivost, instrumentacija). Krepitev evropskega pristopa in z njim povezanih evropskih dejavnosti na tem področju lahko bistveno prispeva k razcvetu potenciala evropskih raziskav in njihovega izkoriščanja, in tako h kreptvi e-infrastruktur kot temelja Evropskega raziskovalnega prostora, "predhodnika" interdisciplinarnih inovacij in gonilne sile pri spremembah v znanosti. Prav tako lahko prispeva k vključitvi raziskovalnih skupin iz obrobni in najbolj oddaljenih regij.

Cilj predlaganih dejavnosti v zvezi z e-infrastrukturo, ki temeljijo na ozko tematsko usmerjenih razpisih za zbiranje predlogov, bo spodbujanje nadaljnega razvoja in usmeritve komunikacijskih infrastruktur visokih zmogljivosti (GÉANT) in infrastruktur GRID ter zmogljivih evropskih računalniških možnosti ob poudarjanju potrebe po podpori krepitev v svetovnem merilu vodilne visoko zmogljive porazdeljene računalniške opreme, shranjevanja podatkov in naprednih vizualizacijskih tehnik. Namen dejavnosti bo, če bo potrebno, tudi spodbujanje uporabe v skupnosti uporabnikov, poudarjanje njihovega splošnega pomena ter povečanje stopnje zaupanja, pri čemer je treba graditi na dosežkih infrastruktur GÉANT in GRID ter se opreti na odprte standarde interoperabilnosti.

Na usklajen način bo treba spodbujati digitalne knjižnice, arhive, shranjevanje podatkov, ohranjevanje podatkov in potrebno združevanje virov na evropski ravni, da bi uredili zbirke podatkov za znanstveno skupnost in prihodnje generacije znanstvenikov. Obravnavali se bodo vidiki okrepljenega zaupanja na podatkovni ravni e-infrastruktur. Cilj predlaganih dejavnosti bo prav tako predvidevanje in vključevanje novih zahtev in rešitev, da bi olajšali uvajanje velikih testnih naprav, namenjenih preskušanju novih revolucionarnih tehnologij in izpolnjevanju novih zahtev uporabnikov, vključno z e-učenjem. Posvetovalna skupina za e-infrastrukturo (eIRG) bo redno podajala strateška priporočila.

1.2. Nove raziskovalne infrastrukture

Ta posebni program bo pomagal spodbujati oblikovanje novih raziskovalnih infrastruktur (vključno z obsežno posodobitvijo že obstoječih) z osredotočenjem predvsem na pripravljalne faze in na "edinstvene" infrastrukture z odločilnim in vseevropskim vplivom na razvoj pomembnih znanstvenih področij v Evropi.

1.2.1. Načrtovalne študije za nove raziskovalne infrastrukture

Spodbujanje oblikovanja novih raziskovalnih infrastruktur s pristopom do razpisov za zbiranje predlogov "od spodaj navzgor" ("bottom-up"), s financiranjem raziskovalnih štipendij in študij izvedljivosti za nove infrastrukture.

1.2.2. Podpora za izgradnjo novih infrastruktur

Spodbujanje oblikovanja novih raziskovalnih infrastruktur v skladu z načelom "spremenljive geometrije" in predvsem na podlagi dela v okviru ESFRI v zvezi z oblikovanjem evropskih smernic za razvoj novih raziskovalnih infrastruktur. V delovnem programu bodo določeni prednostni projekti za možno podporo Skupnosti.

Izgradnja novih infrastruktur se bo izvajala v okviru dvofaznega pristopa na podlagi seznama meril, določenih v okvirnem programu:

- Faza 1: Podpora pripravljalni fazi:

Prva faza bo vključevala razpise, ki bodo omejeni na prednostne projekte, določene v delovnem programu. Pripravljalna faza bo vključevala pripravo podrobnih načrtov izgradnje, pravne podlage, upravljalnih in večletnih načrtov za načrtovano raziskovalno infrastrukturo ter končni dogovor med zainteresiranimi stranmi. V teku te pripravljalne faze bo Komisija zlasti "lajšala" mehanizme finančnega inženiringa v fazi izgradnje.

Faza 2: Podpora fazi izgradnje

V drugi fazi se bodo na osnovi doseženih tehničnih, pravnih, upravnih in finančnih dogovorov, ob uporabi zlasti dopolnjevanja med nacionalnimi instrumenti in instrumenti Skupnosti (kot so strukturni skladi ali Evropska investicijska banka) ter po potrebi ob upoštevanju možnosti za znanstveno odličnost v konvergenčnih in najbolj oddaljenih regijah izvajali načrti izgradnje, pri čemer bodo po možnosti sodelovale zasebne finančne ustanove. Finančna podpora okvirnega programa za fazo izgradnje se lahko zagotovi tistim prednostnim projektom, pri katerih obstaja nujna potreba po takšni pomoči. V takšnih primerih bodo odločitve sprejete s pomočjo mehanizma, ki bo odvisen od vrste in višine potrebnega financiranja (npr. neposredne donacije, posojila Evropske investicijske banke, do katerih je dostop mogoč preko Sklada za financiranje na osnovi delitve tveganja (Priloga III); člen 171).

1.3. Podporni ukrepi, vključno s podporo nastajajočim potrebam

Močno usklajevanje znotraj EU pri oblikovanju in sprejemanju evropske politike v zvezi z raziskovalnimi infrastrukturami je ključ do uspeha teh dejavnosti. V teku celotnega programa se bodo zato izvajali ukrepi za spodbujanje takšnega usklajevanja, vključno s spodbujanjem razvoja mednarodnega sodelovanja.

Te dejavnosti se bodo izvajale predvsem na podlagi rednih razpisov za zbiranje predlogov. Namenjene bodo zlasti spodbujanju usklajevanja nacionalnih programov s pomočjo dejavnosti ERA-NET, podpori analizam nastajajočih potreb, spodbujanju dela ESFRI in eIRG, učinkovitemu izvajanju programa (npr. spodbujanju konferenc, pogodb s strokovnjaki, študij o vplivu itd.) kot tudi mednarodni razsežnosti dejavnosti, ki se izvajajo v okviru tega posebnega programa. Na področju mednarodnega sodelovanja bodo dejavnosti, ki se izvajajo v okviru tega posebnega dela programa "Zmogljivosti", dopuščale tudi opredelitev potreb določenih tretjih držav in vzajemnih interesov, na katerih bi lahko bili zasnovani posebni ukrepi sodelovanja, ter na osnovi ozko tematsko usmerjenih razpisov za zbiranje predlogov, da bi razvili navzkrižne povezave med ključnimi raziskovalnimi infrastrukturami v tretjih državah in tistimi znotraj Evropskega raziskovalnega prostora.

2. RAZISKAVE V KORIST MSP

Cilji

Krepitev inovacijske zmogljivosti evropskih MSP in njihovega prispevka k razvoju novih proizvodov in trgov, ki temeljijo na tehnologiji, in sicer z zunanjim izvajanjem raziskav, s povečanjem raziskovalnih prizadevanj, širjenjem njihovih omrežij, boljšim izkoriščanjem rezultatov raziskav in pridobivanjem tehnološkega znanja in izkušenj, s čimer se zapolnijo vrzeli med raziskavami in inovacijami.

Pristop

MSP so jedro evropske industrije. Morala bi biti ključna sestavina inovacijskega sistema in imeti mesto v verigi prenosa znanja v nove izdelke, postopke in storitve. Evropska MSP se srečujejo z vse večjo konkurenco na notranjem trgu in tudi v svetu, zato morajo izboljšati znanje in intenzivnost raziskav, izboljšati izkoriščanje raziskav, razširiti poslovne dejavnosti v geografskem smislu in internacionalizirati svoje mreže znanja. Mnogi ukrepi držav članic, ki zadevajo MSP, ne spodbujajo niti ne podpirajo nadnacionalnega sodelovanja v raziskavah in prenosa tehnologije. Ukrepi na ravni EU so potrebni za dopolnitev in pospešitev vpliva ukrepov, ki so bili sprejeti na nacionalni ali regionalni ravni.

Posebni ukrepi se bodo izvajali za podporo MSP ali njihovim združenjem pri oddajanju raziskav; večinoma gre za MSP iz sektorja nizke ali srednje tehnologije z malo ali brez raziskovalnih zmogljivosti. MSP z večjo raziskovalno zmogljivostjo lahko sodelujejo kot ponudniki raziskovalnih storitev ali dopolnijo svoje temeljne raziskovalne zmogljivosti z oddajanjem raziskav zunanjim sodelavcem. Te dejavnosti se bodo izvajale na vseh znanstvenih in tehnoloških področjih, s pristopom od spodaj navzgor. Ukrepi bodo vključevali podporo predstavitvenim in drugim dejavnostim za učinkovitejše izkoriščanje rezultatov raziskav, s čimer bo zagotovljeno dopolnjevanje s programom za konkurenčnost in inovacije. Pri oceni predlogov projekta se bo upošteval pričakovani ekonomski vpliv na MSP. Finančna sredstva bodo dodeljena na podlagi dveh shem: Raziskave v korist MSP in Raziskave v korist združenjem MSP.

Prva je namenjena predvsem MSP iz sektorja nizke ali srednje tehnologije z malo ali brez raziskovalnih zmogljivosti, pa tudi MSP z večjo raziskovalno zmogljivostjo, ki morajo oddati raziskave zunanjim sodelavcem, da ti dopolnijo njihove temeljne raziskovalne zmogljivosti. Druga je namenjena združenjem MSP, ki se ponavadi najbolj spoznajo na skupne tehnične težave njihovih članov in so sposobna delovati v njihovem imenu ter spodbujajo učinkovito razširjanje in uporabo rezultatov.

Usklajevalni in podporni ukrepi v okviru "raziskav v korist MSP" bodo vključevali usklajevanje nacionalnih/regionalnih programov, ki so namenjeni MSP in podpirajo najboljšo prakso, razširjanje in izkoriščanje rezultatov ter omogočajo dostop MSP do sedmega okvirnega programa in izvajajo oceno vpliva.

Ukrepi lahko temeljijo tudi na ustreznih nacionalnih raziskovalnih programih, ki dopolnjujejo v nadaljevanju navedene raziskovalne dejavnosti¹.

Poleg teh posebnih ukrepov se bo spodbujala in lajšala udeležba MSP v celotnem okvirnem programu. Raziskovalne potrebe in potencial MSP se upoštevajo pri oblikovanju vsebine tematskih področij programa "Sodelovanje", ki se bodo glede na področje in temo izvajali s projekti različnega obsega in področja uporabe.

Med izvajanjem okvirnega programa Skupnosti za raziskave in tehnološki razvoj se bosta dopolnjevanje in sinergija zagotavljala z ukrepi okvirnega programa za konkurenčnost in inovacije, da bi spodbudili in olajšali udeležbo MSP v okvirnem programu Skupnosti za raziskave in tehnološki razvoj.

¹ To bi lahko vključevalo morebitno skupno izvajanje programov, namenjenih MSP, ki se ukvarjajo z raziskovanjem, na podlagi programa Eureka.

Dejavnosti

Izvajali se bosta naslednji dve posebni shemi za MSP:

- **Raziskave v korist MSP**

Ta shema zagotavlja podporo majhnim skupinam inovativnih MSP za reševanje splošnih ali dodatnih tehnoloških problemov. Razmeroma kratkoročni projekti se morajo osredotočiti na inovacijske potrebe MSP, ki oddajajo raziskave izvajalcem RTR, in morajo pokazati jasne možnosti za koriščenje rezultatov raziskav za zadevna MSP.

- **Raziskave v korist združenjem MSP**

Ta shema zagotavlja podporo združenjem MSP za razvoj tehničnih rešitev problemov, ki so skupni večjemu številu MSP v specifičnih industrijskih sektorjih ali delcih vrednostne verige, s potrebnimi raziskavami, na primer za razvoj ali uskladitev evropskih normativov in standardov ter za izpolnjevanje zakonskih zahtev na področjih, kot so zdravje, varnost in varstvo okolja. Projekte, ki lahko trajajo več let, morajo izvajati združenja MSP, ki v korist svojih članov oddajajo raziskave izvajalcem RTR, in morajo vključevati določeno število posameznih MSP.

- **Skupne lastnosti obeh shem**

- V shemah lahko sodelujejo druga podjetja in končni uporabniki, če je to v interesu MSP ali združenj MSP.

- Projekti naj bi poleg raziskav vključevali dejavnosti za spodbujanje uporabe in učinkovitega razširjanja rezultatov raziskav, kot so preskusi, predstavitve, usposabljanje, prenos tehnologije, upravljanje znanja in zaščita pravic intelektualne lastnine. V okviru raziskav v korist združenjem MSP morajo projekti prav tako vključevati dejavnosti za učinkovito razširjanje rezultatov raziskav članom združenj MSP, po potrebi pa tudi širše.
- V zvezi z lastništvom in pravicami dostopa za te dve shemi bodo veljala posebna pravila.

Jasen poudarek bo na podpori raziskovalnim projektom. Poleg tega bo podpora dodeljena nacionalnim shemam, ki MSP ali njihovim združenjem zagotavljajo finančna sredstva, z namenom oblikovanja predlogov za ukrepe v okviru "Raziskav v korist MSP"; cilj te podpore je spodbujanje vzpostavitve novih ali širitve obstoječih nacionalnih shem.

3. REGIJE ZNANJA

Cilji

Krepitev potenciala raziskav v evropskih regijah, zlasti s spodbujanjem in podpiranjem razvoja regionalnih, v raziskave usmerjenih grozdov, ki združujejo univerze, raziskovalna središča, podjetja in regionalne organe, po vsej Evropi.

Pristop

Regije so vse bolj prepoznavne kot pomembni akterji na področju raziskav in razvoja v EU. Dokazi istočasno potrjujejo, da naložbe v raziskave in razvoj povečujejo privlačnost regij ter konkurenčnost lokalnih podjetij. Grozdi, ki so močno usmerjeni v raziskave in razvoj, se uvrščajo med najboljše gonilne sile takšnih naložbenih dejavnosti, saj vodijo k neposrednim konkurenčnim prednostim na lokalni ravni, ki so povezane s pozitivnim učinkom na rast in zaposlovanje. Pilotni ukrep "Regije znanja" iz leta 2003¹ je potrdil pomembnost takšnih grozdov in interes za podporo in spodbujanje njihovega razvoja.

Ta ukrep bo evropskim regijam omogočil, da okrepijo svoje zmogljivosti za naložbe v RTR, hkrati pa čim bolj izkoristijo možnosti za uspešno vključitev zainteresiranih strani iz zadevnih regij v evropske raziskovalne projekte in olajšajo oblikovanje grozdov ter tako spodbujajo regionalni razvoj v Evropi. Ukrepi bodo omogočili enostavnejše združevanje v regionalne grozde, ki prispevajo k razvoju Evropskega raziskovalnega prostora. Povečana in bolj usmerjena uporaba strukturnih skladov za naložbe in dejavnosti na področju raziskav in razvoja bo dosežena tudi z boljšim medsebojnim dopolnjevanjem med regionalnimi in raziskovalnimi politikami zlasti z oblikovanjem regionalnih raziskovalnih strategij, ki jih lahko regionalni organi vključijo v svojo strategijo gospodarskega razvoja.

Posebna pozornost bo namenjena sodelovanju med sosednimi regijami v različnih državah članicah.

¹ Pilotni ukrep "Regije znanja" je bil na pobudo Evropskega parlamenta vključen v proračun Skupnosti za leto 2003. Temu je sledil nov razpis za zbiranje predlogov v okviru šestega okvirnega programa Skupnosti za raziskave in tehnološki razvoj (2004), in sicer v okviru programa "Skladen razvoj politik".

Cilj ukrepa "Regije znanja" je spodbujanje oblikovanja in izvajanja optimalnih politik in strategij za razvoj v raziskave in razvoj usmerjenih grozdov. Izboljšal bo predvsem ustreznost in učinkovitost regionalnih razvojnih vsebin z vzajemnim učenjem, spodbujal in krepil sodelovanje med grozdi ter prispeval h krepitvi trajnostnega razvoja obstoječih, v raziskave in razvoj usmerjenih skupin, in ustvarjal temelje za nastanek novih, zlasti v nastajajočih regijah znanja. Podpora bo na voljo zlasti projektom, ki bodo ugodili povpraševanju ter reševali probleme in ki pokrivajo posebna tehnološka področja ali sektorje¹.

Ta ukrep se bo uporabljal v vseh regijah, vključno s konvergenčnimi².

Dejavnosti

Projekti ponavadi vključujejo regionalne organe, regionalne agencije za razvoj, univerze, raziskovalna središča, industrijo in, kadar je to primerno, prenos tehnologije, organizacije finančne ali civilne družbe. Projekti v okviru Regij znanja bodo vključevali naslednje dejavnosti:

¹ To po potrebi ne izključuje kombinacije različnih tehnoloških področij.

² Konvergenčne regije so regije, določene v členu 5 Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu (UL L 239, 1.9. 2006, str. 248). Sem spadajo regije s "konvergenčnim" ciljem, regije, upravičene do financiranja iz Kohezijskega sklada, in najbolj oddaljene regije.

- **Analizo, razvoj in izvajanje raziskovalnih programov** regionalnih ali čezmejnih grozdov ter regionalno sodelovanje med temi grozdi. To bo vključevalo analizo in izvajanje načrta, ki se bo osredotočil na zmogljivost in prednostne naloge na področju raziskav in razvoja. Projekti bodo uporabljali predvidevanje, primerjavo ali druge metode za prikazovanje pričakovanih koristi, kot so krepitev povezav med vključenimi grozdi, optimalna vključitev v evropske raziskovalne projekte in večji vpliv na regionalni razvoj. Lahko vključujejo tudi pripravo na medregionalne pilotne ukrepe. Cilj teh dejavnosti je zlasti spodbujanje boljšega usklajevanja med regionalnimi skladi Skupnosti ter drugimi skladi Skupnosti in nacionalnimi skladi.
- **"Mentorstvo"** bolj razvitih regij regijam, ki imajo slabše razvite raziskovalne profile, z oblikovanjem grozdov, osredotočenih na raziskave in razvoj. Nadnacionalni regionalni konzorciji bodo zbrali in povezali akterje na področju raziskav z univerz, podjetij in vladnih služb, da bi skupaj s tehnološko slabše razvitimi regijami in za te regije oblikovali rešitve.
- **Pobude za izboljšanje vključevanja** akterjev in ustanov s področja raziskav v regionalno gospodarstvo z njihovimi interakcijami na ravni grozdov. Vključevale bodo nadnacionalne dejavnosti za izboljšanje povezav med zainteresiranimi stranmi s področja raziskav in lokalnimi poslovnimi skupnostmi ter ustrezne dejavnosti med grozdi. Cilj teh dejavnosti je prikaz koristnosti povezovanja, zato bi lahko pomagale opredeliti dopolnilne dejavnosti RTR.

Podpora bo zagotovljena tudi dejavnostim, ki bodo spodbujale sistematično vzajemno izmenjavo informacij, kot tudi interakcijam med podobnimi projekti in po potrebi z ukrepi drugih ustreznih programov Skupnosti (npr. delavnice, okrogle mize in publikacije za analizo in sintezo); pri tem bo poudarek predvsem na sodelovanju držav kandidatk in pridruženih držav ter držav članic, ki so se EU pridružile po 1. maju 2004.

4. RAZISKOVALNI POTENCIAL

Cilj

Spodbujanje uresničevanja celotnega raziskovalnega potenciala razširjene Unije s sproščanjem in razvijanjem že dosežene ali nastajajoče odličnosti v konvergenčnih in najbolj oddaljenih regijah EU in s krepitvijo zmogljivosti njihovih raziskovalcev, da bodo uspešno sodelovali v raziskovalnih aktivnostih na ravni Skupnosti.

Pristop

Za spodbujanje uresničevanja polnega raziskovalnega potenciala razširjene Unije bo poseben ukrep omogočil sproščanje potenciala raziskovalnih skupin, zlasti v konvergenčnih in najbolj oddaljenih regijah Evropske unije, ki trenutno svojih možnosti ne uporabljajo v celoti ali ki potrebujejo novo znanje in podporo za izkoriščanje svojega potenciala. Ukrepi bodo močno temeljili na preteklih in obstoječih ukrepih, kot sta na primer razvoj evropskih centrov odličnosti v okviru 5. okvirnega programa v tedanjih državah pristopnicah in državah kandidatkah ter gostiteljske štipendije Marie Curie za spodbujanje prenosa znanja. Dopolnjevali bodo tudi prizadevanja Evropskega socialnega sklada v okviru nove kohezijske politike (2007–2013), ki se osredotoča na razvoj človeškega potenciala za raziskave na nacionalni ravni na primernih področjih.

Z osredotočenjem na krepitev in širjenje sodelovanja takšnih raziskovalnih skupin z raziskovalnimi središči iz drugih držav članic EU ali pridruženih držav se bo prispeval pomemben delež k sproščanju njihovega potenciala in s tem k njihovem dolgoročnemu trajnostnemu razvoju. Z optimizacijo njihove mednarodne izpostavljenosti in priznanja, vodstvenega potenciala in kakovosti njihovih strokovnjakov se bo povečala prepoznavnost teh raziskovalnih skupin ter olajšala njihova udeležba v Evropskem raziskovalnem prostoru.

Dejavnosti

Ukrep bo spodbujal zlasti strateška partnerstva, vključno s tesnim sodelovanjem raziskovalnih skupin iz javnega in zasebnega sektorja v konvergenčnih ali najbolj oddaljenih regijah EU, ki so izbrane na podlagi kakovosti in velikega potenciala, z močno uveljavljenimi raziskovalnimi skupinami drugih evropskih regij. Poseben poudarek bo na pričakovanemu dolgoročnemu učinku partnerstva na ravni EU in na regionalni ravni. Da bi izkoristili njihov polni potencial (tj. okrepili njihovo znanje, dosegli dodatno usposobljenost tudi na področju raziskovalnega upravljanja ali pridobili prepoznavnost), bo ukrep vključeval podporo izbranim raziskovalnim skupinam v upravičenih regijah v okviru raziskovalnih programov, razvitih v okviru strateškega partnerstva za:

- izmenjavo znanja in izkušenj z nadnacionalnimi dvosmernimi izmenjavami raziskovalnega osebja med izbranimi središči v upravičenih regijah in eno ali več partnerskimi organizacijami v drugi državi članici EU ali pridruženi državi s pogojem o obveznem povratku začasno premeščenega osebja iz izbranih središč v upravičenih regijah;
- najemanje zunanjih izkušenih raziskovalcev, vključno z managerji, s strani izbranih središč, ki že dosegajo ali razvijajo odličnost, za udeležbo pri prenosu znanja in/ali pri usposabljanju raziskovalcev, zlasti kot sredstvo za spodbujanje vračanja nacionalnih raziskovalcev, ki so zapustili državo;

- pridobivanje in razvoj raziskovalne opreme in razvoj materialnega okolja v izbranih središčih, ki že dosegajo ali razvijajo odličnost v podporo raziskovalnim programom, razvitim v okviru strateškega partnerstva;
- organiziranje delavnic in konferenc za lažji prenos znanja na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni, pri katerem sodelujejo raziskovalci iz izbranih središč in povabljeni raziskovalci iz drugih držav v okviru razvoja mednarodnih zmogljivosti in priznanja izbranih središč na področju usposabljanja; udeležbo raziskovalnega osebja v okviru sheme izbranih središč na mednarodnih konferencah ali krajših usposabljanjih za širjenje znanja, vzpostavljanje omrežja in njihovo izpostavljanje bolj mednarodnem okolju;
- razširjanje in promocijske dejavnosti za zagotovitev večje prepoznavnosti izbranih centrov in njihovih dejavnosti.

Poleg teh podpornih ukrepov in neodvisno od njih bo ukrep zagotovil mehanizme ocenjevanja, s katerimi vsako raziskovalno središče v upravičenih regijah, ne glede na to, ali je zaprosil za financiranje ali ne, lahko dobi neodvisno mednarodno strokovno oceno stopnje svoje splošne kakovosti raziskovanja in infrastrukture. To oceno bodo izvedli vrhunski neodvisni mednarodni strokovnjaki, ki jih bo imenovala Komisija.

5. ZNANOST V DRUŽBI

Cilj

Da bi oblikovali odprto, učinkovito in demokratično evropsko družbo znanja, je treba spodbujati usklajeno vključevanje znanstvenih in tehnoloških prizadevanj in s tem povezanih raziskovalnih politik v evropsko družbeno mrežo; v evropskem merilu je treba spodbujati razmišljanja in razprave o znanosti in tehnologiji ter njunem odnosu do celotnega družbenega in kulturnega spektra.

Pristop

"Znanost v družbi" predstavlja pomembno povečevanje in podaljšanje pilotnega dela v okviru šestega okvirnega programa in s tem ustreza večji ambicioznosti evropske raziskovalne politike.

Razvoj evropskih družb je v veliki meri odvisen od njihove sposobnosti razvoja, izkoriščanja ter razširjanja znanja, s pomočjo katerega morajo nepretrgoma uvajati inovacije. V tem pogledu igra znanstveno raziskovanje – kot del "trikotnika znanja", ki ga sestavljajo raziskave, izobraževanje in inovacije – glavno vlogo in bi moralo še naprej biti ena od gonilnih sil pri spodbujanju rasti, blaginje in trajnostnega razvoja.

Da bi dosegli ta cilj, je nujno treba ustvariti družbeno in kulturno okolje, ki spodbuja uspešno in uporabno raziskovanje. To pomeni, da je treba upoštevati upravičene družbene probleme in potrebe, kar bi imelo za posledico boljše demokratično razpravo z bolj angažirano in obveščeno javnostjo ter boljše pogoje za skupne odločitve o znanstvenih vprašanjih, organizacije civilne družbe pa bi lahko koristile zunanje izvajanje raziskav v zvezi z zadevnimi problemi. Prav tako je treba ustvariti ugodno ozračje za znanstveno stroko, zagotoviti nov val naložb v raziskave in posledično razširjanje znanja, na katerem temelji Lizbonska strategija. Cilj te dejavnosti bo tudi polna vključenost žensk v znanstveno skupnost.

Ta oddelek programa "Zmogljivosti" se bo nato osredotočil na razvoj niza pogojev, pod katerimi postane takšno spodbudno okolje bolj pravilo kot izjema v Evropi.

Kot prvo se bo obravnavalo tveganje znanstvenega razhajanja znotraj naših družb. To razhajanje ločuje tiste, ki nimajo dostopa do ustreznega znanja, od tistih, ki ga imajo; tiste, ki nimajo možnosti vplivanja na oblikovanje raziskovalne politike, od tistih, ki to možnost imajo. To vodi k negotovemu občutku, ki so ga izrazili državljani v zvezi z morebitnimi koristmi znanosti in tehnologije ter dejanskim izvajanjem javnega nadzora nad temi področji. Na eni strani se spodbuja večja raziskovalna prizadevanja za obravnavanje perečih problemov našega časa (bolezni, onesnaženost, epidemije, brezposelnost itd.) in za boljše predvidevanje njihovih možnih učinkov v prihodnosti. Na drugi strani pa ni mogoče prikriti nezaupanja v nekatere uporabe znanosti in dvoma v primeru morebitnega navzkrižja nekaterih interesov pri postopkih odločanja.

Med razlogi za velikokrat nezadovoljivo integracijo znanosti v družbo so:

- nezadostna javna udeležba pri določanju prednostnih nalog in oblikovanju smernic znanstvene politike, ki bi omogočila širšo razpravo o morebitnih s tem povezanih tveganjih in posledicah;
- vedno večji pridrški glede nekaterih poti razvoja na področju znanosti, občutek pomanjkanja nadzora in odprta vprašanja v zvezi s spoštovanjem temeljnih vrednot;
- občutek oddaljenosti znanstvenega sveta od vsakdanje resničnosti gospodarskega in družbenega življenja;
- dvom v objektivnost znanstvenih dokazov, ki so na voljo javnemu oblikovanju politike,
- nezadostna kakovost znanstvenih informacij, ki so dostopne javnosti.

Cilji izbranega pristopa so:

- vzpostaviti obsežnejše in bolj pregledne mehanizme za dostop do strokovnega znanja in izkušenj, potrebnih za podporo trdnejšim politikam, ter za potrditev tega znanja in izkušenj,
- določiti mejnike etično dopustnega raziskovalnega prizadevanja v luči temeljnih pravic,
- Evropi dopustiti aktivnejšo vlogo na svetovni ravni pri razpravah in spodbujanju skupnih vrednot, enakih možnosti in družbenega dialoga,

-
- premostiti vrzel med tistimi, ki imajo znanstveno izobrazbo, in tistimi, ki te nimajo, razviti smisel za znanstveno kulturo v neposredni okolici vseh državljanov (pozivanje mest, regij, ustanov, znanstvenih središč, muzejev, organizacij civilne družbe, itd.),
 - spodbujati družbeni dialog na področju raziskovalne politike in spodbujati organizacije civilne družbe k večjemu vključevanju v raziskovalne dejavnosti,
 - raziskati načine za izboljšanje upravljanja evropskega raziskovalnega in inovacijskega sistema,
 - ustvariti podobo znanosti in raziskovalcev, ki je sprejemljiva za vse, zlasti za mlade,
 - spodbujati napredovanje žensk v znanstvenih poklicih in bolje uporabiti njihov poklicni in znanstveni talent v korist vseh,
 - obnoviti znanstveno komunikacijo, ki podpira sodobna sredstva, da bi dosegli večji učinek s tesnim sodelovanjem znanstvenikov s strokovnjaki s področja javnega obveščanja.

Del "Znanost v družbi" se bo izvajal:

- z ukrepi in raziskavami, povezanimi s politiko, ki se podpirajo neposredno v okviru tega tematskega področja;

- s sodelovanjem med državami članicami, z opredelitvijo skupnih ciljev in krepitevijo nacionalnih praks v duhu odprte metode usklajevanja;
- s spodbujanjem, podpiranjem in spremljanjem uporabe in učinka vprašanj v okviru dela "Znanost v družbi" v drugih delih okvirnega programa¹; s to temo bo zagotovljeno splošno usklajevanje vprašanj v zvezi z delom "Znanost v družbi" znotraj okvirnega programa ter v okviru drugih zadevnih dejavnosti Skupnosti (npr. v zvezi z izobraževanjem in kulturo).

Predvidene so tri vrste ukrepov.

Prva vrsta ukrepov: Bolj dinamično upravljanje povezave med znanostjo in družbo

- **Krepitev in izboljšanje evropskega sistema znanosti**

Od evropskega sistema znanosti se pričakuje precejšnja podpora našemu investicijskemu potencialu, zato mora družba dobiti boljši vpogled v sestavne dele, gospodarstvo, predpise in navade sistema. Obravnavali se bodo trije vidiki širšega pomena, ki se osredotočajo na akterje in dinamiko Evropskega raziskovalnega prostora:

- izboljšanje uporabe in spremljanja učinka znanstvenega svetovanja in strokovnega mnenja pri oblikovanju politike v Evropi (vključno z obvladovanjem tveganj) ter razvoj praktičnih orodij in shem (npr. elektronskih omrežij),
- spodbujanje zaupanja in "samoregulacija" v znanstveni skupnosti,

¹ To vključuje izvedbo postopkov za pregled, če predlogi, ki vsebujejo občutljive teme in ki so bili predloženi v okviru posebnega programa "Sodelovanje", izpolnjujejo etična merila.

- spodbujanje razprave o razširjanju informacij, vključno z dostopom do znanstvenih rezultatov in s prihodnostjo znanstvenih publikacij, pri čemer se upoštevajo tudi ukrepi za izboljšanje dostopa javnosti.

- **Večje angažiranje za predvidevanje in razjasnitev političnih, družbenih in etičnih vprašanj**

Družbene želje in bojazni ter temeljna etična načela morajo biti boljše vključeni v celoten proces raziskav, da bi se oblikovalo varnejše in ustvarjalnejše okolje za raziskovalce in družbo v celoti. Tu so prisotni trije vidiki:

- večje angažiranje pri vprašanjih, povezanih z znanostjo,
- pogoji za razprave o etiki in znanosti, kjer bi razpolagali s točnimi informacijami,
- večji poudarek na razpravah o socialnih vidikih raziskovanja znotraj raziskovalne skupnosti.

- **Boljše razumevanje položaja znanosti in tehnologije v družbi**

Da bi s pomočjo trdnih politik obravnavali odnos med znanostjo in družbo, je treba znanje, pridobljeno na področju zgodovine, zapuščine znanosti in tehnologije, sociologije in filozofije znanosti, povečati, okrepiti in razširiti na evropsko raven. V ta namen bi morali strokovnjaki s teh področij oblikovati omrežja za strukturiranje raziskav in razprav tako, da se razkrije dejanski delež znanosti pri oblikovanju evropske družbe in identitete, ob poudarjanju zlasti:

- povezav med znanostjo, demokracijo in pravom,

- raziskav o etiki na področju znanosti in tehnologije,
- vzajemnega vpliva znanosti in kulture,
- vloge in podobe znanstvenikov,
- razumevanja, ki ga ima javnost o znanosti, in spodbujanja javne razprave.

- **Razvojna vloga univerz**

Cilj bo spodbujati ustrezne reforme, ki bodo univerzam omogočale v celoti izpolniti njihovo vlogo pri razvoju, razširjanju in souporabi znanja skupaj s podjetji in družbo v celoti (v skladu s pobudami Skupnosti v zvezi z univerzitetnimi raziskavami). Poudarek bo na:

- opredelitvi boljših okvirnih pogojev za učinkovitejše univerzitetne raziskave,
- spodbujanju vzpostavitve strukturiranih partnerstev s poslovnim sektorjem, ob upoštevanju upravljaljskih zmogljivosti univerz na področju raziskav,
- krejitvi izmenjave znanja med univerzami in družbo v celoti.

Druga vrsta ukrepov: Krepitev potenciala, širjenje obzorij**• Spol in raziskave**

Na podlagi političnih usmeritev iz delovnega dokumenta osebja Komisije in iz sklepov Sveta¹ ter na podlagi drugih ustreznih političnih usmeritev Skupnosti bo izoblikovan okvir za pozitivne ukrepe, da bi okrepili vlogo žensk na področju znanstvenega raziskovanja in dimenzijo spola na področju raziskav. Ta okvir bo zagotovil kontekst za politično razpravo, spremljanje, usklajevanje in podpiranje raziskav. Vključeval bo:

- krepitev vloge žensk v znanstvenih raziskavah in znanstvenih organih odločanja;
- načelo enakosti spolov na področju raziskav,
- integracijo načela enakosti spolov v politiko in programe Skupnosti na področju raziskav.

¹ "Ženske in znanost: odličnost in inovativnost – enakost spolov v znanosti" - SEC(2005) 370; Sklepi Sveta z dne 18. aprila 2005.

• Mladi in znanost

Dejavnosti bodo zasnovane tako, da bodo povečale interes ljudi iz vseh okolij za znanstvene poklice, spodbujale povezave med generacijami in povečale raven znanstvene izobraženosti na splošno. Evropske izmenjave in sodelovanje se bodo osredotočili na učne metode za podajanje znanstvenih vsebin, prilagojene mladim poslušalcem, podporo učiteljem znanstvenih predmetov (koncepti, materiali) in razvoj povezav med šolami in poklicnim življenjem. Poleg tega se lahko podpirajo prireditve širokega evropskega obsega, ki povežejo uspešne znanstvenike – kot "vzornike" – z ambicioznimi mladimi znanstveniki. Obravnavalo se bo podpiranje raziskav, ob upoštevanju družbenega konteksta in kulturnih vrednot. V ospredju so trije vidiki:

- spodbujanje formalnega in neformalnega znanstvenega izobraževanja v šolah ter prek izobraževalnih središč, muzejev in drugih primernih načinov izobraževanja,
- krepitev povezav med znanstvenim izobraževanjem in znanstvenimi poklici,
- raziskovalni in usklajevalni ukrepi za nove metode na področju znanstvenega izobraževanja.

Tretja vrsta ukrepov: Komunikacija med znanostjo in družbo

Dejavnosti bodo spodbujale učinkovite dvosmerne komunikacijske kanale, ki javnosti in načrtovalcem politike omogočajo neposredni stik z znanostjo, znanstvenikom pa neposredni stik z javnostjo. Pristop bo naklonjen tesnemu sodelovanju in izmenjavi najboljših praks med znanstveniki in strokovnjaki s področja javnega obveščanja, pa tudi večji udeležbi ciljnih skupin, tj. otrok in mladih, raziskovalcev, ki približujejo svoja dela javnosti, in specializiranega tiska.

Poudarek bo na:

- pravočasnem zagotavljanju znanstvenih informacij tisku in drugim medijem,
- ukrepih usposabljanja za premostitev vrzeli med mediji in znanstveno skupnostjo,
- spodbujanju evropske razsežnosti znanstvenih prireditev, namenjenih javnosti,
- spodbujanju znanosti z avdiovizualnimi sredstvi preko evropskih koprodukcij in predvajanja znanstvenih programov,
- spodbujanju odlične nadnacionalne komunikacije na področju raziskav in znanosti s podeljevanjem javno prepoznavnih nagrad,
- raziskavah za izboljšanje metod in rezultatov medsebojne znanstvene komunikacije, da se spodbudi vzajemno razumevanje med znanstveno skupnostjo in širšo javnostjo načrtovalcev politike, mediji in splošno javnostjo.

6. PODPORA SKLADNEMU RAZVOJU RAZISKOVALNIH POLITIK

Cilj

Pospeševanje učinkovitosti in medsebojne povezanosti raziskovalnih politik na nacionalni ravni in na ravni Skupnosti ter njihovo oblikovanje glede na druge politike; izboljšanje vpliva javnih raziskav in njihove povezave z industrijo ter krepitev javne podpore in učinek finančnega vzvoda na zasebne naložbe.

Pristop

Dejavnosti, sprejete v tem delu, bodo podpirale skladen razvoj raziskovalnih politik, dopolnjevale usklajevalne dejavnosti v okviru programa "Sodelovanje" in prispevale k politikam in pobudam Skupnosti (npr. zakonodaja, priporočila in smernice), ki so usmerjene k izboljšanju skladnosti in vpliva politik držav članic.

Te dejavnosti bodo prispevale k izvajanju Lizbonske strategije, zlasti k cilju 3 % naložb v raziskave, z zagotavljanjem pomoči državam članicam in Skupnosti pri razvoju učinkovitejših raziskovalnih in razvojnih politik. Cilj je izboljšati javne raziskave in njihove povezave z industrijo in spodbujati zasebne naložbe v raziskave s krepitvijo javne podpore in njenega učinka finančnega vzvoda na zasebne naložbe. Raziskovalne politike morajo zato biti prilagodljive in vključevati morajo širok spekter instrumentov, prizadevanja je treba čezmejno uskladiti ter vključiti tudi druge politike, kar bo omogočilo vzpostavitev boljših raziskovalnih pogojev.

Dejavnosti

Predvideni sta dve vrsti ukrepov¹:

Prva vrsta ukrepov: Spremljanje in analiza javnih politik in strategij industrijskega sektorja, ki so povezane z raziskavami, vključno z njihovimi posledicami

Cilj je zagotoviti informacije, dokaze in analize za podporo oblikovanju, izvajanju, ocenjevanju in nadnacionalnemu usklajevanju javnih politik. To bo vključevalo:

- **Službo za informiranje in obveščanje (ERAWATCH)** za podporo pri oblikovanju z dokazi podprte raziskovalne politike in oblikovanje Evropskega raziskovalnega prostora (ERP) z zagotovitvijo boljšega razumevanja narave, sestavnih elementov in razvoja nacionalnih in regionalnih politik, pobud in sistemov na področju raziskav. To bo vključevalo redne, z evropske perspektive izvedene analize vprašanj v zvezi z oblikovanjem raziskovalne politike, zlasti: dejavnike, ki spodbujajo razvoj raziskovalnih sistemov in njihove posledice za politike in upravne strukture, pojavljajoča se vprašanja/izzive in politične možnosti ter na evropski ravni pregled napredka držav članic glede ERP in cilja 3 %.

¹ Dejavnosti v zvezi s krepitevijo in izboljšanjem evropskega sistema znanosti, kot so vprašanja znanstvenega svetovanja in strokovnega mnenja ter prispevanje k "boljši ureditvi", se obravnavajo v delu tega posebnega programa z naslovom "Znanost v družbi".

- **Spremljanje naložb v raziskovalne dejavnosti na področju industrije** za zagotovitev neodvisnega in dopolnilnega vira informacij za pomoč pri usmerjanju javne politike in za omogočanje primerjave med strategijami za naložbe v raziskave in razvoj v različnih podjetjih, **med drugim v sektorjih ključnega interesa za gospodarstvo EU**. To bo vključevalo periodične tabele naložb v raziskave in razvoj na ravni podjetja in sektorja, ankete o trendih zasebnih naložb v raziskave in razvoj, analize dejavnikov, ki vplivajo na odločitve v zvezi z naložbami v raziskave in razvoj ter na prakse podjetij, analize ekonomskih učinkov in oceno posledic za politiko.
- **Razvoj in analizo kazalnikov o raziskovalni dejavnosti in njenem vplivu na gospodarstvo.** To bo vključevalo pripravo in objavo nacionalnih in regionalnih ključnih števil in tabel s področja znanosti in tehnologije ob uporabi uradnih statističnih kazalcev, kadar je primerno, oceno prednosti in slabosti sistemov raziskav in razvoja držav članic ter analizo položaja in storilnosti EU na področju znanstvenih in tehnoloških raziskav.

Te dejavnosti se bodo izvajale v sodelovanju s Skupnim raziskovalnim središčem ter s pomočjo študij in strokovnih skupin.

Druga vrsta ukrepov: Usklajevanje raziskovalnih politik

Cilj je okrepiti prostovoljno usklajevanje raziskovalnih politik prek:

- ukrepov v podporo izvajanju odprte metode usklajevanja (open method of co-ordination – OMC)
in

- pobud za nadnacionalno sodelovanje pri vprašanih skupnega interesa, sprejetimi na nacionalni ali regionalni ravni, v katere so po potrebi vključene druge zainteresirane strani (vključno z industrijo, evropskimi organizacijami in organizacijami civilne družbe).

Te dejavnosti se bodo ukvarjale z vprašanji skupnega interesa v povezavi z raziskavami in drugimi ustreznimi politikami, ki jih je treba uporabiti za oblikovanje ERP in dosego cilja EU, namreč 3 % naložb v raziskave. Dejavnosti bodo: prispevale k razvoju učinkovitejših nacionalnih in regionalnih politik z vzajemnim učenjem in strokovnim ocenjevanjem; spodbujale usklajene ali skupne pobude med skupinami držav in regijami, ki jih zanimajo področja z izrazito nadnacionalno razsežnostjo ali vplivom, in po potrebi opredeljevale vprašanja, ki zahtevajo dopolnjevalni in sinergijski ukrep na ravni Skupnosti in držav članic.

Pobude, ki jih izvaja več držav in regij, lahko vključujejo dejavnosti, kot so strokovno ocenjevanje nacionalnih in regionalnih politik, izmenjava izkušenj in osebja, skupna vrednotenja in presoje vplivov ter razvoj in izvajanje skupnih pobud.

7. MEDNARODNO SODELOVANJE

Cilj

Evropska skupnost potrebuje močno in skladno mednarodno znanstveno in tehnološko politiko, če želi postati konkurenčna in zavzeti vodilno vlogo na svetovni ravni. Mednarodni ukrepi v okviru različnih programov znotraj okvirnega programa se bodo izvajali v skladu s celovito strategijo mednarodnega sodelovanja.

Ta mednarodna politika ima tri cilje, ki so medsebojno odvisni:

- podpirati evropsko konkurenčnost s strateškimi partnerstvi s tretjimi državami na izbranih področjih znanosti in s sodelovanjem z najboljšimi znanstveniki iz tretjih držav, ki bi delali v Evropi in z njo,
- spodbujati stike s partnerji v tretjih državah ter tako omogočiti lažji dostop do raziskav, ki se izvajajo drugje po svetu,
- na podlagi vzajemnega interesa in skupnih koristi obravnavati posebne probleme, s katerimi se soočajo tretje države ali imajo globalne značilnosti.

Pristop

Za opredelitev in vzpostavitev prednostnih področij raziskav vzajemnega interesa in vzajemne koristi z določenimi tretjimi državami (države, ki so partnerice v mednarodnem sodelovanju¹) v zvezi z ukrepi posebnega mednarodnega sodelovanja v okviru posebnega programa "Sodelovanje" se bo krepilo tekoče politične dialoge in partnerska omrežja z različnimi regijami v teh tretjih državah, da bi pripomogli k izvedbi teh ukrepov. Skladnost nacionalnih dejavnosti v zvezi z mednarodnim znanstvenim sodelovanjem se bo krepila s spodbujanjem usklajevanja nacionalnih programov (držav članic in pridruženih držav) z večstranskim usklajevanjem nacionalnih politik in dejavnosti na področju raziskav in tehnološkega razvoja. Sodelovanje s tretjimi državami v okvirnem programu bo usmerjeno zlasti na naslednje skupine držav²:

- države kandidatke³,
- partnerske sredozemske države (MPC), države Zahodnega Balkana (WBC)⁴ ter države Vzhodne Evrope, Kavkaza in Srednje Azije⁵ (EECCA),
- države v razvoju, z osredotočenjem na posebne potrebe zadevne države ali regije⁶,
- razvijajoča se gospodarstva¹²⁸.

¹ Glej pravila za udeležbo.

² V okviru evropske sosedске politike trenutno sodeluje 9 sredozemskih partnerskih držav in 6 držav iz Vzhodne Evrope in Srednje Azije.

³ Ki niso pridružene države kandidatke.

⁴ Ki niso pridružene potencialne države kandidatke.

⁵ Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, Kazahstan, Kirgiška republika, Moldavija, Rusija, Tadžikistan, Turkmenistan, Ukrajina in Uzbekistan.

⁶ Ob upoštevanju, da so v Latinski Ameriki tako države v razvoju kot razvijajoča se gospodarstva.

Tematsko usmerjeni ukrepi mednarodnega sodelovanja na področju raziskav se izvajajo v okviru posebnega programa "Sodelovanje". Mednarodni ukrepi na področju človeškega potenciala se izvajajo v okviru posebnega programa "Človeški viri". Izvajale se bodo horizontalne podporne dejavnosti in ukrepi, ki ne bodo usmerjeni na posebna tematska ali interdisciplinarna področja iz programa "Sodelovanje"; v omejenem številu primerov se ti lahko dopolnijo s posebnimi ukrepi sodelovanja v skupnem interesu. Splošna uskladitev ukrepov mednarodnega sodelovanja v raznih programih bo okrepljena, da se zagotovi usklajen pristop in razvijajoče se sinergije z drugimi instrumenti Skupnosti (npr. instrumentom za predpristopno pomoč, instrumentom evropske sosedске politike, uredbo "ALA" in shemami o razvojni pomoči). Ob upoštevanju izkušenj, pridobljenih z dejavnostmi združenja INTAS, in na podlagi njegovega dela v okviru sodelovanja z vzhodnoevropskimi in srednjeazijskimi državami, se bodo s tem programom ter programoma "Sodelovanje" in "Ljudje" izvajale dejavnosti, s katerimi bo zagotovljena kontinuiteta tega sodelovanja.

Komisija bo zagotovila usklajenost dejavnosti mednarodnega sodelovanja v celotnem okvirnem programu tudi prek političnega dialoga s partnerskimi državami, regijami in mednarodnimi forumi.

Dejavnosti

Glavne dejavnosti za razvoj skupaj dogovorjene politike mednarodnega znanstvenega sodelovanja so:

- **bi-regionalno usklajevanje znanstvenega in tehnološkega sodelovanja, vključno z določitvijo prednostnih nalog in opredelitvijo politike tega sodelovanja**

Sodelovanje Skupnosti na področju znanosti in tehnologije za določitev prednostnih nalog bo temeljilo na izčrpnem političnem dialogu s partnerskimi državami in regijami ob priznavanju njihovih socialno-kulturnih pogojev in raziskovalnih zmogljivosti. Ta dialog za sodelovanje na področju znanosti in tehnologije poteka na več ravneh, kot so mednarodni forumi (različne konvencije ZN), institucionalizirani biregionalni dialogi¹, vključno z dialogi med Azijo in Evropo (ASEM), Latinsko Ameriko, Karibi in EU (EU-LAC), partnerstvi s sredozemskimi državami in državami Zahodnega Balkana, državami EU-AKP (afriške, karibske in pacifiške države) ter Vzhodno Evropo in Srednjo Azijo² kot tudi z dvostranskimi in večstranskimi sporazumi ter preko neformalnih medregionalnih srečanj znanstvenikov in drugih družbenih partnerjev.

¹ Biregionalni dialog v tem okviru pomeni dialog med državami članicami, ES in zadevnimi tretjimi državami.

² Tu sta lahko vključena Mednarodni center za znanost in tehnologijo (ISTC) ter Center za znanost in tehnologijo (STCU).

Najpomembnejša prednostna naloga bo namenjena krepitvi biregionalnih/dvostranskih dialogov za opredelitev in vzpostavitev okvirja za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije ter skupno opredelitev področij raziskav vzajemnega interesa in koristi. Takšen dialog in partnerstvo na področju znanosti in tehnologije sta najučinkovitejši način za doseg vzajemno dogovorjenih ciljev na svetovni ravni ob upoštevanju posebnih potreb na regionalni in nacionalni ravni. Mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije v okvirnem programu se bo zato urejalo na skladen način z oblikovanjem integrirane raziskovalne politike, ki izhaja iz teh dialogov in sporazumov na področju znanosti in tehnologije¹.

Te pobude se bodo izvajale s posebnimi dejavnostmi mednarodnega sodelovanja, ki bodo vzpostavile biregionalni dialog ob tesnem posvetovanju z državami članicami, pridruženimi državami in državami, ki so partnerice v mednarodnem sodelovanju.

Ta določitev prednostnih nalog in opredelitev politik sodelovanja na področju znanosti in tehnologije bosta imeli neposreden in izmerljiv vpliv na druge dejavnosti, predvidene za sodelovanje na področju znanosti in tehnologije v okviru posebnega programa "Zmogljivosti", in sicer na: krepitev in oblikovanje sporazumov na področju znanosti in tehnologije, partnerstev za sodelovanje na področju znanosti in tehnologije ter pozitivnega sinergijskega učinka na usklajevanje nacionalnih politik in dejavnosti v zvezi z mednarodnim sodelovanjem na področju znanosti in tehnologije.

V okviru sporazumov na področju znanosti in tehnologije ter v skladu z opredeljenimi prednostnimi nalogami bo imela prednost opredelitev novih, nastajajočih elementov, za katere so potrebni ukrepi in potrditev na politični ravni, da se lahko uporabijo pri izvajanju tem.

¹ Sporazumi so se glede na interese Skupnosti sklepali z vsemi glavnimi industrializiranimi ali nastajajočimi gospodarskimi partnerji ter s skoraj vsemi državami, ki so vključene v evropsko sosedsko politiko.

Poleg tega bo udeležba znanstvenikov v nacionalnih raziskovalnih programih tretjih držav omogočila v celoti izkoristiti možnosti sporazumov na področju znanosti in tehnologije ter znanstvenikom na vzajemen način pridobiti znanje raziskovalnih sistemov in kulture tretjih držav. V ta namen bo okvirni program kril stroške raziskovalne udeležbe znanstvenikov držav članic in pridruženih držav v nacionalnih raziskovalnih programih tretjih držav v primeru, da za to obstajata vzajemni interes in korist. Takšno sodelovanje bo potekalo na osnovi konkurence.

Skupni projekti, razviti v okviru zgoraj navedenih dialogov in sporazumov o sodelovanju na področju znanosti in tehnologije, bodo temeljili na potrebah in bodo izredno pomembni glede na partnerstva, sposobnosti in financiranje, imeli pa bodo tudi pomemben družbeno-ekonomski učinek. Projekti bodo zlasti usmerjeni na prednostne naloge, opredeljene s političnim dialogom sodelovanja na področju znanosti in tehnologije v okviru regionalnih forumov, poleg tega pa bodo objavljeni tudi posebni razpisi za zbiranje predlogov, namenjeni regiji ali skupinam držav, ki so partnerice v mednarodnem sodelovanju. Rezultati teh dialogov bodo prispevali k opredelitvi prednostnih nalog in potreb za posebne ukrepe mednarodnega sodelovanja v zvezi z različnimi temami v posebnem programu "Sodelovanje".

- **Dvostransko usklajevanje za krepitev in razvoj partnerstev na področju znanosti in tehnologije**

Uresničevanje opredeljenih prednostnih nalog bo nadalje opredeljeno in izvedeno z vzpostavitvijo uravnoteženih partnerstev za sodelovanje na področju znanosti in tehnologije, ki bodo združevali številne zainteresirane strani (partnerje s področja raziskav, iz podjetij, vladnih služb in civilne družbe) za vzpostavitev raziskovalnih zmogljivosti in raziskovalnih dejavnosti. Ta so se izkazala za najprimernejši mehanizem za združevanje moči teh partnerjev z medsebojnim dopolnjevanjem. Ta partnerstva bodo zahtevala multidisciplinarne pristope za pokrivanje različnih potreb na svetovni, regionalni in/ali nacionalni ravni.

Razvoj partnerstev na področju znanosti in tehnologije bo temeljil na biregionalnemu vodstvu in usklajevanju političnih pobud na določenih prednostnih področjih. Operativne naloge teh partnerstev bodo prevzele usmerjevalne skupine, sestavljene iz omejenega števila predstavnikov vsake posamezne regije in dostopne vsem partnerjem v zadevnih regijah, ob upoštevanju njihovih interesov in raziskovalnih zmogljivosti. Ta partnerstva bodo spodbujala skupne raziskovalne dejavnosti in stalni politični dialog o uspešnosti in učinkovitosti sodelovanja ter o opredelitvi prihodnjih potreb.

- **Spodbujanje usklajevanja nacionalnih politik in dejavnosti držav članic in pridruženih držav v zvezi z mednarodnim sodelovanjem na področju znanosti in tehnologije**

Za spodbujanje/podpiranje uspešne in učinkovite strategije Skupnosti za mednarodno znanstveno sodelovanje na ravni EU je bistveno stalno usklajevanje nacionalnih politik, da bi izpolnili obveznosti, prevzete v okviru biregionalnih in dvostranskih dialogov na področju znanosti in tehnologije.

To usklajevanje bo okrepilo učinkovitost in vpliv trenutnih pobud dvostranskega sodelovanja na področju znanosti in tehnologije med državami članicami in državami, ki so partnerice v mednarodnem sodelovanju, ter okrepilo pozitivne sinergije med njimi. Prav tako bo okrepilo dopolnjevanje med dejavnostmi sodelovanja Skupnosti in držav članic na področju znanosti in tehnologije.

Nadalje bo spodbujalo uresničevanje "skupne vizije" s poenostavitvijo inovativnih programskih pristopov in tesnejšim sodelovanjem med in z državami članicami pri razvoju in uresničevanju skladnega sodelovanja EU na področju znanosti in tehnologije.

PRILOGA II

OKVIRNA PORAZDELITEV ZNESKA (v milijonih EUR)

Raziskovalne infrastrukture ¹	1 715
Raziskave v korist MSP	1 336
Regije znanja	126
Raziskovalni potencial	340
Znanost v družbi	330
Skladen razvoj raziskovalnih politik	70
Mednarodno sodelovanje	180
SKUPAJ	4 097

¹ Vključno s prispevkom v višini do 200 milijonov EUR Evropski investicijski banki za njen Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja iz Priloge III. Za obdobje 2007–2010 bo v letnih obrokih dodeljen znesek v višini približno 100 milijonov EUR.

PRILOGA III

Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja

V skladu s Prilogo II bo Skupnost zagotovila prispevek (usklajevalni in podporni ukrep) Evropski investicijski banki (EIB), ki bo partner pri delitvi tveganja v okviru Sklada za financiranje na osnovi delitve tveganja (RSFF). RSFF, ki ga bosta sofinancirali Skupnost in EIB, je namenjen spodbujanju zasebnih naložb po vsej Evropi v raziskave, tehnološki razvoj in predstavitve (RTR) ter inovacije.

Prispevek Skupnosti bo povečal zmogljivost banke, da zmanjša tveganje, in ji tako omogočil (i) višja posojila in jamstva EIB za določeno stopnjo tveganja ter (ii) financiranje bolj tveganih evropskih ukrepov RTR, ki jih ne bi bilo mogoče izvajati brez podpore Skupnosti; tako bo lažje premagovala pomanjkljivosti trga. Namen prispevka bo:

- dodati vrednost na področjih, kjer trg ne more zagotoviti potrebnih finančnih sredstev in
- zagotoviti spodbujevalni učinek pri krepitvi vpliva zasebnega vlaganja.

Prispevek Skupnosti bo dodeljen RSFF v skladu z določbami iz Priloge II.

EIB bo posojala denarna sredstva, zbrana na mednarodnih finančnih trgih, in svojim finančnim partnerjem zagotavljala jamstva v skladu s svojimi splošnimi pravili, predpisi in postopki.

Ta prispevek bo po načelu "kdor prvi pride, prvi melje" uporabila za rezervacije in dodelitev kapitala v okviru banke za kritje dela tveganj, ki nastanejo v zvezi z njenimi dejavnostmi podpore za upravičene evropske ukrepe RTR.

EIB bo na osnovi lastne finančne presoje ocenila stopnjo finančnega tveganja in določila znesek za rezervacije in dodelitev kapitala.

Ocena in klasifikacija tveganja ter iz tega izhajajoče odločitve v zvezi z rezervacijami in dodelitvijo kapitala bodo v skladu s splošnimi postopki banke – v okviru njenega sklada za strukturno financiranje –, ki jih odobrijo ter nadzirajo njeni delničarji in ki se občasno posodablajo in spreminjajo. Zaradi prispevka Skupnosti ne bodo spremenjeni.

Tveganje za proračun Skupnosti je omejeno na zneske, ki so že bili ali še bodo izplačani. To ne bo predstavljalo nobene pogojne obveznosti za proračun Skupnosti, saj morebitna dodatna tveganja prevzame EIB.

Prispevek Skupnosti bo izplačan letno na podlagi večletnega načrta in ob upoštevanju razvoja povpraševanja. Letni znesek bo določen v delovnih programih na podlagi letnega poročila o dejavnosti in napovedi, ki jih bo predložila EIB.

V sporazumu, ki bo po tesnih posvetovanjih z državami članicami sklenjen z EIB, se bodo določili pogoji, pod katerimi se sredstva Skupnosti lahko uporabijo kot rezervacije in za dodelitev kapitala. Med drugim bo vključeval naslednje pogoje:

- Upravičenost ukrepov Skupnosti na področju RTR. Razvoj raziskovalnih infrastruktur, ki ga financira Skupnost v okviru tega posebnega programa, je avtomatično upravičen. Upravičeni so tudi pravni subjekti s sedežem v tretjih državah, ki niso pridružene države, če sodelujejo pri posrednih ukrepih Sedmega okvirnega programa, in njihovi stroški so upravičeni do financiranja Skupnosti. Druge raziskovalne infrastrukture v evropskem interesu se prav tako lahko upoštevajo.

RSFF bo na voljo v vseh državah članicah in pridruženih državah, da bodo vsi pravni subjekti (vključno z MSP in raziskovalnimi organizacijami, tudi univerzami) v vseh državah članicah, ne glede na njihovo velikost, iz tega sklada lahko črpali sredstva za financiranje svojih dejavnosti v okviru upravičenih ukrepov.

Inovacijske dejavnosti komercialne narave so upravičene do sredstev iz RSFF samo prek uporabe lastnega prispevka EIB.

- V skladu z uredbo o pravilih za udeležbo in razširjanje, sprejeto v skladu s členom 167 Pogodbe, bodo v sporazumu določeni tudi postopki, po katerih lahko Skupnost v ustrezno utemeljenih primerih nasprotuje uporabi prispevka Skupnosti s strani EIB.

- Pravila za opredelitev deleža finančnega tveganja, ki se bo kril s prispevkom Skupnosti, in mejne vrednosti tveganja, do katere EIB lahko uporabi prispevek Skupnosti, ter delitev prihodka, nastalega na podlagi tega prispevka.

Stopnja prispevka Skupnosti za vsako transakcijo bo odvisna od ocene finančnega tveganja, ki jo izvede EIB. Skupna stopnja rezervacij in dodelitve kapitala za večino transakcij RSFF bo predvidoma v višini med 15 % in 25 % nominalne vrednosti teh transakcij. Skupna raven zneskov Skupnosti za rezervacije in dodelitve kapitala v nobenem primeru ne preseže 50 % nominalnega zneska posojila ali vrednosti jamstva. Vse transakcije bodo izvedene na osnovi delitve tveganja.

- Pravila, s katerimi bo Skupnost spremljala dodeljevanje posojil in jamstev EIB, povezanih s podporo Skupnosti, vključno z dodeljevanjem prek finančnih partnerjev EIB.

EIB lahko prispevek Skupnosti uporabi samo za transakcije, odobrene med datumom začetka veljavnosti tega posebnega programa in 31. decembrom 2013.

Obresti in prihodke, nastale na podlagi prispevka Skupnosti v tem obdobju, EIB vsako leto sporoči Komisiji, ki o tem obvesti Evropski parlament in Svet. V skladu s členom 18(2) finančne uredbe se ti štejejo za namenske prejeme RSFF in se vključijo v proračun.

Pri sprejemanju delovnega programa se lahko Komisija odloči, da bo za namene katerega koli drugega posrednega ukrepa "Raziskovalnih infrastruktur" v okviru tega posebnega programa prerazporedila zneske, ki niso bili porabljeni v okviru RSFF, in so bili zato lahko izterjani od EIB; to lahko stori po opravljeni vmesni oceni iz Priloge II okvirnega programa. Vmesna ocena bo vključevala zunanjo presojo vplivov RSFF.

Komisija bo pozorno spremljala učinkovito porabo prispevka Skupnosti – to vključuje naknadne ocene uspešnih elementov ukrepa – in redno poročala odboru za program. Poleg tega bo Komisija glavne ugotovitve v zvezi s tem vključila v letno poročilo o raziskovalnih in tehnološko razvojnih dejavnostih, ki ga bo v skladu s členom 173 Pogodbe poslala Evropskemu parlamentu in Svetu.

PRILOGA IV

Skupno izvajanje raziskovalnih programov izven okvira Skupnosti

Ena pobuda za skupno izvajanje nacionalnih raziskovalnih programov je okvirno določena v nadaljevanju in bi lahko bila predmet posebne odločbe na podlagi člena 169 Pogodbe. Nadaljnje pobude se lahko določijo in predlagajo med izvajanjem Sedmega okvirnega programa.

V primeru takšne odločitve bi bila vzpostavljena izvedbena struktura skupaj z organizacijsko strukturo in ustreznimi organi upravljanja, potrebnimi za izvajanje ukrepa. Skupnost lahko v skladu s Prilogo II zagotovi finančno podporo pobudi, in sicer do višine zneska iz Priloge II, in z najprimernejšimi sredstvi za ukrep aktivno sodeluje pri izvajanju.

Pobuda na področju MSP, ki se ukvarjajo z raziskavami, v skladu s členom 169 Pogodbe ES

Cilj bo vzpostaviti in izvajati skupni program raziskav in razvoja v korist MSP, ki se ukvarjajo z raziskavami³⁷, da bi se povečala njihova raziskovalna in inovacijska zmogljivost. Ta pobuda bo ob oblikovanju programa EUREKA spodbujala in podpirala nadsionalne projekte na področju raziskav in razvoja, ki jih vodijo takšna MSP. Na ta način pobuda dopolnjuje druge ukrepe, namenjene MSP, ki se izvajajo v okviru Sedmega okvirnega programa.

Skupnost bo zagotovila finančno podporo pobudi in bo sodelovala pri izvajanju z najprimernejšimi sredstvi za ukrep.

PRILOGA V**Informacije, ki jih mora Komisija priskrbeti v skladu s členom 8(5)**

1. Informacije o ukrepih; z njimi se omogoči spremljanje vsakega predloga od začetka do konca, kar zajema predvsem:
 - predložene predloge,
 - rezultate ocenjevanja posameznih predlogov,
 - sporazume o donacijah,
 - zaključene ukrepe.

2. Informacije o izidu posameznih razpisov in izvajanju ukrepov, kar zajema predvsem:
 - rezultate posameznih razpisov,

- izid pogajanj o sporazumih o donacijah,
 - izvajanje ukrepov, vključno s podatki o plačilih in z rezultati ukrepov.
3. Informacije o izvajanju programa, vključno z informacijami, pomembnimi na ravni okvirnega programa, posebnega programa in posameznih dejavnosti.

Te informacije (zlasti o predlogih, njihovem ocenjevanju in sporazumih o donacijah) je treba priskrbeti v enotno zasnovani obliki, ki omogoča elektronsko branje in obdelovanje ter je dostopna preko sistema obveščanja in poročanja, ki temelji na IT in ki omogoča neposredno analizo podatkov.
